

Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών
Διαταγή Πληρωμής
Αριθμός 6302/2004

Περίληψη

Έκδοση διαταγής πληρωμής βάσει ηλεκτρονικού εγγράφου και αποδεικτική δύναμη αυτού - Κατά την αποστολή ενός μηνύματος μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail) η δήλωση βούλησης του αποστολέα ταυτίζεται με την ηλεκτρονική του διεύθυνση, η οποία φέρει τον χαρακτήρα της ιδίχειρης υπογραφής, έστω και αν δεν έχει την παραδοσιακή μορφή της τελευταίας - Το νόμιμα επικυρωμένο αντίγραφο του αποσταλέντος ηλεκτρονικού μηνύματος, το οποίο περιέχεται στο σκληρό δίσκο του παραλήπτη, αποτελεί πλήρη απόδειξη ότι η περιλαμβανόμενη σε αυτό δήλωση προέρχεται από τον εκδότη-αποστολέα του - Δεν υπόκεινται σε τέλος χαρτοσήμου αφενός συμβάσεις που συνάπτονται από ημεδαπή εταιρία, με την ιδιότητα του αγοραστή, στην αλλοδαπή και το τίμημα είναι καταβλητέο στην έδρα του πωλητή στην αλλοδαπή και αφετέρου η μέσω ηλεκτρονικού μηνύματος αναγνώριση οφειλής που αφορά σε τέτοιες συμβάσεις - Δεν χρήζει θεώρησης από τη ΔΟΥ ηλεκτρονικό μήνυμα με το οποίο αναγνωρίζεται οφειλή που αφορά σε συμβάσεις από τις οποίες δεν προκύπτουν εισοδήματα φορολογητέα στην ημεδαπή.

Απόσπασμα

Ως ηλεκτρονικό έγγραφο θεωρείται το σύνολο των εγγραφών δεδομένων στον μαγνητικό δίσκο ενός ηλεκτρονικού υπολογιστή, οι οποίες, αφού γίνουν αντικείμενο επεξεργασίας από την κεντρική μονάδα επεξεργασίας, αποτυπώνονται με βάση τις εντολές του προγράμματος κατά τρόπο αναγνώσιμο από τον άνθρωπο είτε στην οθόνη του μηχανήματος είτε στον προσαρτημένο εκτυπωτή του. Το ηλεκτρονικό έγγραφο δεν συγκεντρώνει μεν τα στοιχεία του παραδοσιακού εγγράφου κατά τον ΚΠολΔ, λόγω κυρίως της έλλειψης του στοιχείου της σταθερότητας κατά την ενσωμάτωσή του σε υλικό που παρουσιάζει διάρκεια ζωής, αλλά δεν αποτελεί αντικείμενο αυτοψίας, όπως κατά μία άποψη υποστηρίζεται, αλλά πρόκειται για μια ενδιάμεση μορφή, την οποία ο νομοθέτης ορθώς εξομοίωσε προς τα ιδιωτικά έγγραφα, ενόψει της εγγύτητάς προς αυτά (βλ. Κουσουλή, Σύγχρονες μορφές έγγραφης συναλλαγής, 1992, 138/142). Σύμφωνα με τα διδάγματα τη κοινής πείρας, για τη λειτουργία του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail) ως μέσου επικοινωνίας στο διαδίκτυο απαιτείται -εκτός της σύνδεσης με κάποιον διαμετακομιστή, ο οποίος παρέχει την υπηρεσία αυτή μέσω ειδικού λογισμικού που έχει εγκαταστήσει μόνιμα ο χρήστης στον υπολογιστή του- η χρήση ενός ειδικού κωδικού, βάσει του οποίου αναγνωρίζεται ο χρήστης στο σύστημα είτε ως αποστολέας είτε ως λήπτης ηλεκτρονικών μηνυμάτων. Ο κωδικός αυτός αποτελεί την ηλεκτρονική διεύθυνση (e-mail) του χρήστη, έτσι όπως αυτή διαμορφώνεται κατά πρωτότυπο τρόπο από τον ίδιο με τη χρήση χαρακτήρων της επιλογής του, οι οποίοι συνδυάζονται με το σύμβολο "@", και με χαρακτήρες που θέτει ο διαμετακομιστής, κατά τέτοιον τρόπο ώστε ο συγκεκριμένος συνδυασμός χαρακτήρων να αφορά μόνον στο χρήστη που τον έχει ορίσει, χωρίς να είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθεί νόμιμα από άλλον. Η απεικόνιση της διεύθυνσης του αποστολέα πάνω στο μήνυμα καθιστά αυτόν απολύτως συγκεκριμένο για τον παραλήπτη, με συνέπεια να μην είναι δυνατόν να επέλθει σύγχυσή του με άλλο χρήστη του ίδιου συστήματος, ενώ η ταύτισή του με το

περιεχόμενο του μηνύματος είναι άρρηκτη. Κρίσιμο στοιχείο για την υπαγωγή του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στους κανόνες των άρθρων 443 και 444 ΚΠολΔ αποτελεί η κατανόηση του τρόπου λειτουργίας του, διότι αυτό δεν είναι απλά ένα ηλεκτρονικό έγγραφο, το οποίο υπάρχει αποθηκευμένο στο λογισμικό ενός ηλεκτρονικού υπολογιστή, ή ένα έγγραφο, του οποίου η απεικόνιση μεταφέρεται ενσύρματα ή ασύρματα (τηλεομοιοτυπία, τηλετύπημα). Η τεχνική αποστολής του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου οδηγεί υποχρεωτικά στην ταύτιση μηνύματος και αποστολέα, κατά τέτοιον τρόπο ώστε να μην είναι μεταβιβάσιμο το μήνυμα, αν δεν συνοδεύεται από την ηλεκτρονική διεύθυνση του αποστολέα και βεβαίως δεν έχει και συγκεκριμένο, υπαρκτό παραλήπτη. Αυτό έχει ως λογική συνέπεια ότι, κατά την αποστολή ενός μηνύματος μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, η δήλωση βούλησης του αποστολέα ταυτίζεται με την ηλεκτρονική του διεύθυνση, αποτελεί ένα ενιαίο σύνολο, ώστε να καταστεί δυνατή τεχνικά η παραλαβή της από τον παραλήπτη και φυσικά είναι ήσσονος σημασίας η μορφή ή η διάταξη με την οποία απεικονίζεται μηχανικά στο έντυπο.

Επομένως, ο καθορισμός της ηλεκτρονικής διεύθυνσης κατά τρόπο μοναδικό από τον ίδιο το χρήστη και η δήλωσή της σε κάθε αποστέλλόμενο ηλεκτρονικό μήνυμα συνιστά απόδειξη της ταυτότητας του εκδότη του και, κατ' αναλογία με τα οριζόμενα για το παραδοσιακό έγγραφο του άρθρου 443 ΚΠολΔ, η μηχανική του απεικόνιση σε έντυπο εμπίπτει, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 444 περ. 3 ΚΠολΔ, στην έννοια του ιδιωτικού εγγράφου, με αποδεικτική δύναμη σε βάρος του εκδότη του (συνδυασμός των άρθρων 443, 444, 445 ΚΠολΔ), διότι αυτή ακριβώς η μοναδική για κάθε χρήστη ηλεκτρονική διεύθυνση, που έχει ορισθεί και εφαρμοσθεί από τον ίδιο τον αποστολέα, έχει τον χαρακτήρα της ιδιόχειρης υπογραφής, έστω και αν δεν έχει την παραδοσιακή μορφή της τελευταίας (βλ. ΜονΠρΑθ 1327/2001 [διαδικασία έκδοσης διαταγής πληρωμής], ΔΕΕ 2001.377 επ.). Τα ανωτέρω ισχύουν ανεξαρτήτως της θέσης στην οποία εμφανίζεται η ηλεκτρονική διεύθυνση του αποστολέα σε σχέση με το κείμενο το οποίο συνοδεύει, κατά την εμφάνισή του στην οθόνη του υπολογιστή ή τη μηχανική του απεικόνιση σε χαρτί, και αυτό διότι θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η πιστοποίηση του πρώτου προσώπου του αποστολέα και η δέσμευσή του με τη δήλωση βούλησης που περιλαμβάνει το μήνυμα προκαλείται από τη συνολική οργάνωση της συγκεκριμένης διαδικασίας, με την έννοια ότι το οποιοδήποτε κείμενο ως ηλεκτρονικό σήμα συνδυάζεται μόνον με τη συγκεκριμένη ηλεκτρονική διεύθυνση σε ένα ενιαίο σύνολο, ανεξάρτητα με το με ποιες μορφές μπορεί αυτό να απεικονισθεί με μηχανικό τρόπο και η οποία ουσιαστικά διαφέρει από την παραδοσιακή έννοια του εγγράφου (βλ. ΜονΠρΑθ 1327/2001 [διαδικασία έκδοσης διαταγής πληρωμής], ΔΕΕ 2001.377 επ.). Έτσι, το επικυρωμένο κατά το νόμο αντίγραφο του αποσταλέντος ηλεκτρονικού μηνύματος, το οποίο περιέχεται στο σκληρό δίσκο του παραλήπτη, αποτελεί πλήρη απόδειξη ότι η περιλαμβανόμενη σε αυτό δήλωση προέρχεται από τον εκδότη-αποστολέα του σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρ. 445 του Κ ΠολΔ (βλ. ΜονΠρΑθ 1327/2001 [διαδικασία έκδοσης διαταγής πληρωμής], ΔΕΕ 2001.377 επ.). Βέβαια, η λειτουργία του συστήματος κατά τα ανωτέρω εκτιθέμενα είναι δυνατόν να υποκρύπτει τον κίνδυνο, ότι η αποστολή του συγκεκριμένου μηνύματος έγινε από άλλο πρόσωπο από αυτό στο οποίο ανήκει η συγκεκριμένη ηλεκτρονική διεύθυνση, κάνοντας χρήση αυτής (με οποιονδήποτε τρόπο) χωρίς την έγκρισή του. Η ελαττωματικότητα αυτή του μηνύματος που εστάλη, ευθέως παραπέμπει στις διατάξεις περί πλαστότητας του ΚΠολΔ (460 επ.), εγκαθιστώντας αναστροφή του βάρους απόδειξης στον επικαλούμενο αυτήν, για το λόγο ότι η λειτουργία του συστήματος του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου παρέχει εγγυήσεις για την πιστότητά της και η οποιαδήποτε παθολογία εμφανίζεται δεν

προέρχεται από ελάττωμα του συστήματος αλλά από επέμβαση τρίτου σε αυτό, γεγονός το οποίο ανήκει στη σφαίρα επιρροής του φερόμενου ως αποστολέα. Με δεδομένα τα ανωτέρω περιορίζεται ουσιαστικά η ενέργεια της παρ. 4 του άρθρου 457 ΚΠολΔ στο ζήτημα της ταυτότητας μεταξύ περιεχομένου του σκληρού δίσκου του ηλεκτρονικού υπολογιστή και μηχανικής απεικόνισής του (βλ. ΜονΠρΑθ 1327/2001 [διαδικασία έκδοσης διαταγής πληρωμής], ΔΕΕ 2001.377 επ.).

Περαιτέρω, άτυπες συμβάσεις μπορούν να καταρτισθούν μέσω ηλεκτρονικών εγγράφων και ειδικά μέσω του διαδικτύου με ανταλλαγή δηλώσεων βούλησης μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Με τη μέθοδο αυτήν τα συμβαλλόμενα μέρη αναγνωρίζουν ότι συμβάλλονται εγκύρως, ακριβώς διότι δεν αμφισβητείται η ταυτότητα του αποστολέα και το περιεχόμενο της δήλωσης βούλησής του, έτσι όπως αυτή εξασφαλίζεται κατά τα ανωτέρω εκτιθέμενα με την αναφορά στο ηλεκτρονικό μήνυμα της ηλεκτρονικής διεύθυνσής του. Κατόπιν αυτών, στις συμβάσεις που καταρτίζονται μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και στις οποίες εφαρμογή έχει το ελληνικό δίκαιο, η απόδειξη της δήλωσης βούλησης των συμβαλλομένων είναι δυνατόν να συντελεσθεί μέσω επικυρωμένων από πληρεξούσιο δικηγόρο αντιγράφων των περιεχομένων στο σκληρό δίσκο του ηλεκτρονικού υπολογιστή μηνυμάτων των συμβαλλομένων (βλ. ΜονΠρΑθ 1327/2001 [διαδικασία έκδοσης διαταγής πληρωμής], ΔΕΕ 2001.377 επ.).

Περαιτέρω, τέλος χαρτοσήμου επιβάλλεται επί των εγγράφως καταρτιζομένων στην Ελλάδα συναλλαγών και, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, στην αλλοδαπή συντασσομένων ή εκδομένων εγγράφων, όταν τα έγγραφα έχουν αντικείμενο κινητή ή ακίνητη περιουσία που βρίσκεται στην Ελλάδα ή υποχρεώσεις εκτελεστές σε αυτήν και που συντάχθηκαν όχι ενώπιον ελληνικής αρχής (άρθρο 8 ΚΝΤΧ). Κατά συνέπεια, δεν υπόκεινται, κατά νόμο, σε τέλος χαρτοσήμου αφενός συμβάσεις, επομένως και συμβάσεις πώλησης, που συνάπτονται από ημεδαπή εταιρία, με την ιδιότητα του αγοραστή, στην αλλοδαπή και το τίμημα είναι καταβλητέο στην έδρα του πωλητή στην αλλοδαπή και αφετέρου η αναγνώριση οφειλής που αφορά σε τέτοιες συμβάσεις, αφού οι τελευταίες απαλλάσσονται του χαρτοσήμου, ενώ, επειδή καταχωρούνται στα βιβλία του αγοραστή στην ημεδαπή, εάν υφίστατο θέμα επιβολής χαρτοσήμου, τούτο, κατ' άρθρο 12 ν.δ. 3717/1957, εισπράττεται με την καταχώρησή τους στα βιβλία αυτά (βλ. ΜονΠρΑθ 1327/2001 [διαδικασία έκδοσης διαταγής πληρωμής] ΔΕΕ 2001.377 επ., ΜονΠρΑλεξ 46/2002 [διαδικασία έκδοσης διαταγής πληρωμής] ΔΕΕ 2002.1019 επ., ΠολΠρΛασιθ 124/1995 ΔΕΕ 1995.1021).

Τέλος, κατά τη διάταξη του άρθρου 8 παρ. 16 ν. 1882/ 1990 "Μέτρα για την περιστολή της φοροδιαφυγής κλπ.", συμφωνητικά που καταρτίζονται μεταξύ επιτηδευματιών ή τρίτων για οποιαδήποτε συναλλαγή θεωρούνται μέσα σε δέκα (10) ημέρες από της ημερομηνίας καταρτίσεως και υπογραφής από την αρμόδια ΔΟΥ, άλλως είναι ανίσχυρα και δεν έχουν κανένα έννομο αποτέλεσμα. Περαιτέρω, με το άρθρο 8 παρ. 2 ν. 2386/1996 προστέθηκε δεύτερο εδάφιο στην ως άνω παράγραφο, το οποίο ορίζει ότι κατ' εξαίρεση δεν θεωρούνται τα συμφωνητικά του προηγούμενου εδαφίου που καταρτίζονται από επιτηδευματίες ή τρίτους με το Δημόσιο κλπ. Η διάταξη αυτή, στα πλαίσια των μέτρων που ο προαναφερόμενος νόμος θεσπίζει για την περιστολή της φοροδιαφυγής, ενόψει δε και του υπότιτλου αυτής ("διαδικασία υποβολής στοιχείων για τον προσδιορισμό του εισοδήματος των επιτηδευματιών"), υποχρεώνει τους επιτηδευματίες, που συναλλάσσονται μεταξύ τους ή με τρίτους, να υποβάλλουν στην αρμόδια οικονομική υπηρεσία (ΔΟΥ) για θεώρηση τα συμφωνητικά που αφορούν τέτοιες συναλλαγές, προκειμένου τα προερχόμενα από αυτές εισοδήματα, στον προσδιορισμό των οποίων αποβλέπει, να μη διαφεύγουν από την προβλεπόμενη γι' αυτά φορολογία με την κατασκευή εκ των υστέρων ανακριβών

φορολογικών στοιχείων και συνακόλουθα να διαπιστώνεται η πραγματική φοροδοτική ικανότητα των επιτηδευματιών και να επιβάλλεται το προσήκον φορολογικό βάρος. Ενόψει του επιδιωκόμενου σκοπού της, η ανωτέρω διάταξη του άρθρ. 8 παρ. 16 ν. 1882/90 είναι φανερό ότι δεν εφαρμόζεται σε συμφωνητικά μεταξύ επιτηδευματιών ή μεταξύ επιτηδευματιών και τρίτων, όταν από αυτά δεν προκύπτουν εισοδήματα φορολογητέα στην ημεδαπή, ώστε τα συμφωνητικά αυτά να μη χρήζουν θεώρησης από τη ΔΟΥ (βλ. ΜονΠρΑθ 1327/2001 [διαδικασία έκδοσης διαταγής πληρωμής] ΔΕΕ 2001.277 επ.). Άλλωστε, με την ανωτέρω διάταξη του άρθρ. 8 παρ. 16 ν. 1882/90 δεν καθιερώνεται γενικώς το ανίσχυρο κάθε συμφωνητικού, εφόσον τούτο δεν έχει υποβληθεί εμπρόθεσμα προς θεώρηση στην αρμόδια ΔΟΥ, αλλά η δυσμενής αυτή συνέπεια ισχύει μόνον έναντι της φορολογικής αρχής, χωρίς η ακυρότητα να επεκτείνεται μεταξύ των συμβαλλομένων, δηλαδή η κύρωση της μη τήρησης της παραπάνω διατύπωσης δεν συνάπτεται με τη λειτουργία των δικαστηρίων και την απονομή της δικαιοσύνης και δεν σημαίνει ότι συμφωνητικά είναι ανεπίτρεπτα και απαγορευμένα ως αποδεικτικά μέσα της απαιτήσεως μεταξύ των ήδη διαδίκων, για μόνο το λόγο ότι δεν έχουν υποβληθεί εμπρόθεσμα στην αρμόδια ΔΟΥ για θεώρηση (βλ. ΑΠ 1968/2002, ΔΕΕ 2002.334 επ.).

Επειδή, σύμφωνα με την πρώτη από τις νομικές σκέψεις που εκτίθενται παραπάνω, τα επικληθέντα και προσκομιζόμενα από την αιτούσα (με νόμιμη μετάφραση στα ελληνικά) ηλεκτρονικά μηνύματα (e-mail) αποτελούν ιδιωτικά έγγραφα και παρέχουν πλήρη απόδειξη για τα γεγονότα ή πράγματα που αναγράφουν σύμφωνα με το άρθρο 448 παρ. 2 ΚΠολΔ. Επομένως, τα μηνύματα αυτά αποδεικνύουν τόσο την αναγνώριση-ομολογία εκ μέρους της καθής του ληξιπρόθεσμου και απαιτητού χρέους της προς την αιτούσα από τις μεταξύ τους κατά το χρονικό διάστημα από 24.6.2002 μέχρι 11.3.2003 συναφθείσες συμβάσεις πώλησης εμπορευμάτων, ύψους 288.039,08 ευρώ, όσο και τις παραγγελίες-προτάσεις της καθής στην αιτούσα για κατάρτιση των συμβάσεων αυτών.

Περαιτέρω, σύμφωνα με τη δεύτερη από τις παραπάνω νομικές σκέψεις, οι μεταξύ της αιτούσας και της καθής κατά το ανωτέρω χρονικό διάστημα συναφθείσες συναλλαγές δεν υπόκεινται σε αναλογικά τέλη χαρτοσήμου, αφού πρόκειται για συμβάσεις συναφθείσες στην αλλοδαπή (Γερμανία) έναντι τιμήματος πληρωτέου επίσης στην αλλοδαπή, καθόσον, κατ' άρθρο 321 ΑΚ, οι χρηματικές παροχές πρέπει να καταβάλλονται στον τόπο κατοικίας του δανειστή (κομίσιμο χρέος), δηλαδή στη Γερμανία, όπου είναι η έδρα της αιτούσας. Το ίδιο ισχύει, σύμφωνα με τη σκέψη αυτή, και για την αναγνώριση της οφειλής της καθής προς την αιτούσα με το από 20.11. 2003 ηλεκτρονικό μήνυμά της, αφού αφενός οι συμβάσεις στις οποίες αφορά (συμβάσεις πώλησης) δεν υπόκεινται σε τέλος χαρτοσήμου και αφετέρου πρόκειται (φορολογικώς) για απλή πίστωση της αιτούσας στα βιβλία της καθής με το οφειλόμενο τίμημα, το οποίο είναι εξοφλητέο στην αλλοδαπή (Γερμανία). Επίσης, επειδή από το ηλεκτρονικό αυτό μήνυμα δεν προκύπτουν εισοδήματα φορολογητέα στην ημεδαπή, αυτό δεν απαιτείται, σύμφωνα με την τελευταία από τις ανωτέρω εκτεθείσες νομικές σκέψεις, να θεωρηθεί από τη ΔΟΥ κατά τις διατάξεις του άρθρ. 8 παρ. 16 ν.1882/90.